

ПЕРСПЕКТИВИ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ ПРОСТОРОВИМ РОЗВИТКОМ НА ЗАСАДАХ «ЗЕЛЕНОЇ» ЕКОНОМІКИ: МІСЦЕВІ ТА РЕГІОНАЛЬНІ ІНСТРУМЕНТИ ПІДТРИМКИ РОЗРОБКИ І РЕАЛІЗАЦІЇ ПРОЄКТІВ «ЗЕЛЕНОЇ» МЕТАЛУРГІЇ ДЛЯ ВІДНОВЛЕННЯ РЕГІОНІВ ТА ТЕРИТОРІЙ УКРАЇНИ*

©2026 СЕМИГУЛІНА І. Б., ЯРОШЕНКО І. В.

УДК 332.1,351,352,353
JEL: H70; R10; R11; R12; R13; R50; R58

Семигуліна І. Б., Ярошенко І. В. Перспективи публічного управління просторовим розвитком на засадах «зеленої» економіки: місцеві та регіональні інструменти підтримки розробки і реалізації проєктів «зеленої» металургії для відновлення регіонів та територій України

Підтримка Україною на всіх світових майданчиках ідей і принципів сталості знаходить відображення й імплементується в прийнятих законодавчих документах, закладається в пріоритетах і напрямках розвитку всіх без виключення галузях національної економіки, серед яких важливе місце займає і металургійна галузь. Впровадження на засадах сталості принципів «зеленої» економіки в систему публічного управління просторовим розвитком стають вирішальними при формуванні стратегічних документів національного, регіонального та місцевого рівнів, що знаходять відображення в програмах і проєктах територіального розвитку та виборі ефективних інструментів із залученням «зелених» ініціатив для їх подальшої реалізації. Метою статті є узагальнення теоретичних і практичних підходів щодо ефективності публічного управління просторовим розвитком за рахунок використання місцевих і регіональних інструментів підтримки розробки та реалізації проєктів «зеленої» економіки, зокрема в індустрії «зеленої» металургії, для подальшого їх використання в процесі повоєнного відновлення та відбудови регіонів і територій в Україні. У статті розглянуто світові тенденції в реалізації ініціатив щодо сталості розвитку на умовах впровадження концепції «зеленої» економіки, проведено аналіз сучасних тенденцій розвитку «зеленої» економіки в Україні, узагальнено інформацію щодо використання в публічному управлінні місцевих і регіональних інструментів підтримки розробки та реалізації проєктів «зеленої» металургії для відновлення регіонів і територій України. Враховуючи особливі умови функціонування українських регіонів і територій в умовах довготривалої війни, що мають негативний вплив на стан навколишнього середовища (зокрема, рівень забрудненості довкілля, замінованість територій, якість повітря, води, ґрунтів, лісів, збереження численності видів флори і фауни тощо) та небезпечні для населення країни можливості проживати й функціонувати на цих територіях, дослідження питань сталості розвитку, спроможності впровадження принципів «зеленої» економіки, зокрема і для індустрії «зеленої» металургії, набувають ще більшої актуальності, враховуючи перспективи для України та її регіонів щодо майбутньої відбудови та відновлення територій і галузей з використанням новітніх технологій, європейських пріоритетів, дотримання принципу «краще, ніж було» тощо.

Ключові слова: просторовий розвиток, сталий розвиток, публічне управління, «зелена» економіка, проєкти «зеленої» металургії, місцеві та регіональні інструменти, регіон, територія, регіональна політика, політика відновлення.

Бібл.: 18.

Семигуліна Ірина Борисівна – кандидат економічних наук, науковий співробітник відділу макроекономічної політики та регіонального розвитку, Науково-дослідний центр індустріальних проблем розвитку НАН України (пров. Інженерний, 1а, 2 пов., Харків, 61166, Україна)

E-mail: isemigulina@i.ua

ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-9523-3322>

Scopus Author ID: <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=58502664700>

Ярошенко Ігор Васильович – кандидат економічних наук, старший науковий співробітник, провідний науковий співробітник відділу макроекономічної політики та регіонального розвитку, Науково-дослідний центр індустріальних проблем розвитку НАН України (пров. Інженерний, 1а, 2 пов., Харків, 61166, Україна)

E-mail: iyaroshenko@i.ua

ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-7107-5550>

Researcher ID: <https://www.webofscience.com/wos/author/record/OOM-5823-2025>

Scopus Author ID: <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=57364993900>

UDC 332.1,351,352,353
JEL: H70; R10; R11; R12; R13; R50; R58

Semygulina I. B., Yaroshenko I. V. Prospects of Public Management of Spatial Development on the Principles of a Green Economy: Local and Regional Tools for Supporting the Development and Implementation of Green Metallurgy Projects for the Recovery of Ukraine's Regions and Territories

Ukraine's promotion of ideas and principles of sustainability on all global platforms is reflected in and implemented through adopted legislative documents, as well as embedded in the priorities and development directions of all sectors of the national economy, among which the metallurgical industry occupies an important place. The integration of the principles of a green economy based on sustainability into the public management system of spatial development is crucial for the formulation of strategic documents at the national, regional, and local levels, which is manifested in territorial development programs and projects, and in the selection of efficient tools involving green initiatives for their further implementation. The aim of this article is to summarize theoretical and practical

approaches to the efficiency of public governance in spatial development through the use of local and regional tools to support the development and implementation of green economy projects, particularly in the green metallurgy industry, for their subsequent use in the postwar reconstruction and rebuilding of regions and territories in Ukraine. The article examines global trends in implementing sustainable development initiatives under the framework of the green economy conception, analyzes current trends in the development of the green economy in Ukraine, and consolidates information on the use of local and regional tools in public governance to support the development and implementation of green metallurgy projects for the restoration of regions and territories of Ukraine. Taking into account the special conditions under which Ukrainian regions and territories operate during prolonged war, which negatively affect the environment (including levels of pollution, landmine contamination, air, water, soil and forest quality, and the preservation of flora and fauna species, among others) and pose dangers for the population to live and function in these areas, research into issues of sustainable development and the capacity to implement the principles of a green economy, particularly for the green metallurgy industry, becomes even more relevant. This is especially important considering the prospects for Ukraine and its regions regarding the future reconstruction and restoration of territories and sectors using modern technologies, European priorities, and the adherence to the principle of «better than it was», and so on.

Keywords: spatial development, sustainable development, public administration, green economy, green metallurgy projects, local and regional instruments, region, territory, regional policy, recovery policy.

Bibl.: 18.

Semygulina Iryna B. – PhD (Economics), Research Associate of the Department of Macroeconomic Policy and Regional Development, Research Centre for Industrial Problems of Development of NAS of Ukraine (2 floor 1a Inzhenernyi Ln., Kharkiv, 61166, Ukraine)

E-mail: isemigulina@i.ua

ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-9523-3322>

Scopus Author ID: <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=58502664700>

Yaroshenko Ihor V. – PhD (Economics), Senior Research Fellow, Leading Researcher of the Department of Macroeconomic Policy and Regional Development, Research Centre for Industrial Problems of Development of NAS of Ukraine (2 floor 1a Inzhenernyi Ln., Kharkiv, 61166, Ukraine)

E-mail: iyaroshenko@i.ua

ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-7107-5550>

Researcher ID: <https://www.webofscience.com/wos/author/record/OOM-5823-2025>

Scopus Author ID: <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=57364993900>

Сучасний розвиток світового суспільства відбувається в умовах потреби для країн усіх континентів подолання існуючих екологічних загроз і проблем, пов'язаних з глобальною зміною клімату та погіршенням стану довкілля, що, відповідно, знаходить відображення в діючих документах світових організацій, зокрема ООН, її спеціалізованих органів та організацій, рішеннях країн G20 і G7, обговореннях на платформах Всесвітніх форумів, а також у подальшому проектується на вибір стратегічних пріоритетів розвитку окремих країн та їх територій тощо.

Наша країна в цьому порядку денному не є виключенням. Підтримка Україною на всіх світових майданчиках ідей і принципів сталості знаходить відображення й імплементується в прийнятих законодавчих документах, закладається в пріоритетах і напрямках розвитку всіх без виключення галузях національної економіки, серед яких важливе місце займає і металургійна галузь. Впровадження на засадах сталості принципів «зеленої» економіки в систему публічного управління просторовим

розвитком стають вирішальними при формуванні стратегічних документів національного, регіонального і місцевого рівнів, що знаходить відображення в програмах і проектах територіального розвитку та виборі ефективних інструментів із залученням «зелених» ініціатив для їх подальшої реалізації.

Узагальнення напрацювань вітчизняних дослідників, зокрема Данилишина Б. М., Гейця В. М., Кизима М. О., Хаустової В. Є., Белікової Н. В., Іванова Ю. Б., Котлярова Є. І., Полякової О. Ю., Фісуненко П. А., Галушкіної Т. П., Афанасьєва О. О., Тафтай В. В., Бондар О. І., Девлін А., Михненко В., Загоруйчик А., Салмон Н., Солдак М. та інших [1–8], підтверджують широку дискусію в наукових колах щодо існуючої проблематики питань регіональної політики із упровадженням засад сталості, зокрема принципів «зеленої» економіки, що, з одного боку, ґрунтуються на особливостях, прив'язаних до тематики наукових інтересів досліджень, натомість, з іншого, є вагомою інформаційною основою для подальшого розвитку зазначеної тематики.

Враховуючи особливі умови функціонування українських регіонів і територій в умовах довготривалої війни, що мають негативний вплив на стан навколишнього середовища, зокрема рівень забрудненості довкілля, замінованість територій, якість повітря, води, ґрунтів, лісів, збереження численності видів флори та фауни тощо, та небезпечні для населення країни можливості

* Стаття підготовлена за рахунок бюджетних коштів, спрямованих на забезпечення проведення державними науковими установами наукових досліджень і науково-технічних (експериментальних) розробок за результатами державної атестації за НДР «Комплексне наукове дослідження обґрунтування напрямів розвитку низьковуглецевої металургії заліза в контексті циркулярної економіки» № д. р. 0125U003723.

проживати й функціонувати на окремих територіях, дослідження питань сталості розвитку, спроможності впровадження принципів «зеленої» економіки, зокрема і для індустрії «зеленої» металургії, набувають ще більшої актуальності, враховуючи перспективи для України та її регіонів щодо майбутньої відбудови та відновлення територій і галузей з використанням новітніх технологій, європейських пріоритетів, дотримання принципу «краще, ніж було» тощо.

Метою статті є узагальнення теоретичних і практичних підходів до ефективності публічного управління просторовим розвитком завдяки використанню місцевих і регіональних інструментів підтримки розробки та реалізації проектів «зеленої» економіки, зокрема в індустрії «зеленої» металургії, для подальшого їх використання в процесі повоєнного відновлення та відбудови регіонів і територій в Україні.

Завданнями статті є розгляд світових тенденцій у реалізації ініціатив щодо сталості розвитку на умовах впровадження концепції «зеленої» економіки, аналіз сучасних тенденцій розвитку «зеленої» економіки в Україні, узагальнення інформації щодо використання в публічному управлінні місцевих і регіональних інструментів підтримки розробки та реалізації проектів «зеленої» металургії для відновлення регіонів і територій України.

Прийняті та погоджені країнами світу ключові глобальні ініціативи, такі як Порядок денний у сфері сталого розвитку до 2030 р., Цілі сталого розвитку та Паризька угода, підтверджують загальну ідею підтримки пріоритетів сталості та пошуку консенсусу щодо посилення впливу екологічного чинника на всі процеси суспільного розвитку. Таким чином, виникла доцільність реформування діючих засад розвитку світової економіки з урахуванням пріоритетності поетапного відновлення природних екосистем до безпечного рівня, дотримання принципів економічної ефективності, соціальної справедливості, сталості розвитку, а на рівні країн світу були створені умови для впровадження концепції так званої «зеленої» економіки, яка наразі розглядається як рушій для переходу світової економіки до нової моделі зростання та розвитку.

Визначення «зеленої» економіки також можна розглядати як концепцію економічного розвитку, що забезпечується через досягнення екологічної сталості та соціальної рівності у спосіб переходу до сталого виробництва, підвищення ресурсо- та енергоефективності, розвитку відновлюваних джерел, впровадження екологічно чистих і проривних технологій, збільшення «зеленого»

інвестування. Головною метою концепції «зеленої» економіки є впровадження, на основі встановлення взаємозв'язку між економікою й екологією, принципів сталого та збалансованого розвитку, що передбачає сприяння інвестиціям у природний капітал, вирішення проблем енергетики та забезпечення населення екологічно чистими продуктами харчування, приділення уваги питанням землекористування та оптимального управління ресурсами, перехід до більш ефективних, екологічних і ресурсозберігаючих технологій, спрямованих на зменшення викидів забруднюючих речовин, зупинку виснаження ресурсів, пом'якшення наслідків зміни клімату тощо [9; 18].

Прийняттям до Цілей сталого розвитку та Паризької угоди Україною була задекларована підтримка всіх визначених ініціатив, розпочаті кроки щодо впровадження фінансових інструментів підтримки «зеленої» економіки, започатковані кроки на шляху до «зеленого» зростання, а саме: сприяння розвитку відновлюваної енергетики, впровадження заходів з енергоефективності, заохочення екологічно чистих технологій у промисловості та сільському господарстві, розвиток «зеленого» будівництва.

«Зелена» економіка розглядається як модель, що спрямована на сталий розвиток, зокрема поєднання економічного зростання із екологічною стійкістю та соціальною справедливістю, використання якої передбачає скорочення екологічних ризиків, зниження викидів вуглецю, підвищення енергоефективності, використання відновлюваних джерел енергії, впровадження сталого виробництва та споживання тощо. *Основними характеристиками «зеленої» економіки є:* екологічна стійкість; соціальна справедливість; енергоефективність; стале виробництво та споживання; «зелені» робочі місця [18]. «Зелена» економіка пов'язана з виробництвом, розподілом, споживанням товарів і послуг на основі гармонійного використання нових інноваційних технологій та природного середовища. «Зелена» економіка визначається Програмою Організації Об'єднаних Націй з навколишнього середовища як економіка, орієнтована на поліпшення добробуту людства та соціальну рівність через істотне скорочення ризиків від зміни навколишнього середовища та нестачі екологічних ресурсів.

Вектор руху світової економіки в бік сталого розвитку потребує від усіх учасників процесу, зокрема урядів країн, представників бізнесових кіл, інвесторів, місцевої влади, домогосподарств тощо відповідального ставлення до вирішення екологічних питань і суттєвого залучення «зелених» інвестицій, зокрема в низьковуглецеву та кліматично

стійку інфраструктуру, розвиток відновлюваної енергетики, проведення промислової та енергетичної модернізації тощо.

Потреба в залученні «зелених» інвестицій у різних сферах життєдіяльності суспільства є досить широкою, їх сучасне використання сприяє зменшенню викидів парникових газів, раціоналізації поводження з відходами, ефективному управлінню стічними водами та протидії різним екологічним ризикам, підтримуючи стабільність екосистем, впроваджуючи енергоефективні заходи, розвиваючи відновлювану енергетику та екологічно безпечні технології. Такі інвестиції можуть позитивно впливати на енергетичний баланс країни, підвищувати рівень енергоефективності економіки, конкурентоспроможності вітчизняної продукції на світових ринках, стан платоспроможності населення, зокрема за житлово-комунальні та інші види послуг, здатні створювати нові робочі місця, забезпечувати гідну заробітну плату працівникам тощо, тобто загалом позитивно впливати на життєдіяльність країни, її регіонів і територій [9].

Сьогодні мобілізація «зелених» інвестицій має місце в ряді секторів економіки та сфер діяльності, а саме: відновлювана енергетика (включно з проектами великої гідроенергетики), металургійне виробництво, низькоємісійний і екологічно чистий транспорт, сталі будівництво, сільське господарство, енергоефективні заходи та технології (зокрема, «розумні» енергетичні мережі та накопичувачі енергії), «зелені» науково-дослідні та дослідно-конструкторські роботи, розвиток яких пов'язаний з виконанням загальнонаціональних Цілей сталого розвитку [9].

Запровадження концепції «зеленої» економіки є важливою складовою процесу руху національної економіки та країни в цілому в напрямі сталості розвитку, досягнення чого потребує поступової відмови від надлишкової експлуатації природних та енергетичних ресурсів, впровадження ощадних і безпечних технологій виробництва, пошуку більш прогресивних й інноваційних бізнес-моделей тощо [9].

Сучасна Україна, яка обрала шлях європейської інтеграції, визнала головним пріоритетом перехід національної економіки до «зеленої» моделі розвитку на засадах сталого виробництва та споживання, ефективного використання ресурсів, а також сприяння діяльності бізнесу у спосіб ресурсо- та енергоефективного, екологічно безпечного виробництва [10]. Серед визначених напрямів: наслідування сталим і «зеленим» принципам; розвиток відповідно до принципів циркулярної економіки, ефективного використання ресурсів, зниження споживання ресурсів на одиницю ви-

робленої продукції та об'ємів утворення відходів під час її споживання; подальший розвиток відновлюваної енергетики, забезпечення максимального рівня енергоефективності та енергозбереження, що передбачає перехід на низьковуглецевий та ресурсоефективний розвиток; становлення «зелених» міст, вжиття колективних дій для боротьби зі зміною клімату тощо [11].

Крім того, в сучасних умовах, коли відновлення і відбудова нашої країни та всіх її регіонів і територій гостро стоїть на порядку денному, позитивним сигналом для подальшого розвитку «зеленої» економіки є високий рівень привабливості України для іноземних інвесторів, враховуючи, що це великий ринок розробки та збуту технологічних новинок, легкодоступних для споживача; наявність високого рівня науково-інтелектуального потенціалу, який за умов створення належного ринку праці може стрімко втілювати цифрові технології в різні сфери економіки, в тому числі й у низьковуглецеві виробництва; триваючий етап оновлення та реформування українського енергетичного ринку, що відбувається паралельно із пошуком альтернативних джерел енергії та їх взаємодії з інформаційними технологіями [9].

На думку фахівців, що аналізують світові практики й економічні аспекти «зеленої» економіки, Україна наразі має необмежений потенціал стосовно займання лідерських позицій у впровадженні «зелених» технологій і досягненні сталості розвитку. Зокрема, в контексті «зеленої» економіки, промисловість України, в тому числі переробна, має величезний потенціал для розвитку, який ґрунтується на можливостях досягнення швидкого прогресу за рахунок залучення інвестицій, залучення державного стимулювання, зокрема преференцій і дотацій, що прискорять зростання та привабливості інвесторів. Реалізація зазначених ініціатив буде мати позитивний вплив на розвиток економіки країни в цілому, її регіонів та окремих територій, а саме [12]:

- ✦ стимулюватиме впровадження інновації та досягнення сталості розвитку, коли передбачені преференції спонукатимуть бізнес розвиватися та впроваджувати інноваційні технології, які зменшуватимуть негативний вплив на навколишнє середовище;
- ✦ розвиток «зелених» підприємств сприятиме зростанню робочих місць, оскільки попит на працю в таких компаніях зростає, це позитивно вплине на рівень безробіття та посприє соціальному добробуту;
- ✦ зменшить вплив на екологію, бо розвиток «зелених» підприємств обертається пози-

- тивом для довкілля, зокрема зменшуються викиди й оптимізуються ресурси;
- ✦ підвищить конкурентоспроможність, країни-інвестори можуть просунути на світовому ринку, адже обізнаність споживачів в екологічних питаннях зростає, тож компанії, які впроваджують сталість, здобувають перевагу;
  - ✦ заохочення розвитку «зелених» підприємств сприятиме збільшенню внутрішнього виробництва та зменшенню імпортозалежності, що позитивно позначиться на економічній стійкості;
  - ✦ сприятиме розвитку виробництв із вторинною переробкою, оскільки економіка України може трансформуватися й отримати нові стимули, якщо прагнучиме сталого розвитку на основі ощадного використання ресурсів, впровадження систем вторинної переробки відходів, зменшення негативного впливу на довкілля тощо;
  - ✦ залучення молоді як двигуна змін у «зеленій» економіці, зокрема для України така активність може стати імпульсом розвитку «зелених» ініціатив і відкриття нових можливостей виробництва екологічно чистої продукції. Світовий досвід показує існування прикладів успішного об'єднання молоді та бізнесу в «зеленому» напрямку, що свідчить про перспективи такого співробітництва.

Металургійна галузь залишається одним із основних стовпів розвитку світової економіки, а в умовах упровадження сучасних технологій очищення, енергозбереження, автоматизації, штучного інтелекту тощо у виробництві й надалі залишається світовим лідером у майбутньому «зеленої» економіки [13].

«Зелена» металургія є частиною «зеленої» економіки та розглядається як комплекс заходів, що передбачає модернізацію металургійних підприємств з метою зниження рівня вуглецевих викидів шляхом упровадження сучасних технологій очищення та відмови від екологічно шкідливих процесів. Основні фактори, що характеризують «зелену» металургію в Україні, [16]:

- ✦ зниження показника вуглецевих викидів (не більше 250 кг CO₂ на тону сталі), що відповідає цілям Європейського «зеленого» курсу;
- ✦ модернізація виробництва та впровадження сучасних, більш екологічних технологій;
- ✦ мінімізація впливу на довкілля, застосування сучасних систем газо- та пилоочищення, повторне використання води та мінімізація скидів стічних вод;

- ✦ фінансові стимули, що передбачають пільгові умови зі сплати тарифу на передачу електроенергії для підприємств, які скоротили викиди парникових газів відповідно до встановлених вимог.

Українська металургія в довоєнному періоді займала провідне місце серед експортних галузей країни, натомість зазнала найбільших втрат під час війни. Значними збитками для галузі є не лише знищення підприємств на сході країни, а й суттєве звуження логістичних маршрутів. За статистичними даними, виробництво чавуну та сталі через війну скоротилося на 70–85%, експорт чавуну та сталі зменшився на 50–70%, враховуючи, що близько 65% довоєнного експорту здійснювалось через морські порти, які зараз частково заблоковано, а залізничні перевезення можуть замінити лише частину морського експорту. Позитивним фактором є те, що 90% залізрудних активів знаходяться на підконтрольних територіях, також Україна контролює близько 50% сталеплавильних і близько 65% генеруючих потужностей [14].

Сучасні перспективи для розвитку «зеленої» металургії в Україні підтверджені наявністю високих інвестиційних можливостей галузі, яка представлена на платформі Advantage Ukraine, що функціонує в партнерстві з Міністерством економіки України та за підтримки Програми USAID «Конкурентоспроможна економіка України» та інших інвесторів. Питання повоєнного відновлення української металургійної галузі стоїть на порядку денному міжнародних круглих столів Ukraine Industry Recovery Day за участі потенційних інвесторів, фінансових донорів, стратегічних партнерів, стейкхолдерів, бо вони відмічають привабливість галузі в здатності швидкого генерування фінансових інвестицій, значному потенціалі України у відновлюваній енергетиці, суттєвих запасах залізних руд, що є основними передумовами для розвитку «зеленої» металургії [14].

Реформа місцевого самоврядування та посилення економічної й адміністративної самостійності у прийнятті рішень стали важливим чинником активного реагування громад на війну за підтримки держави.

Рушійною силою для розвитку громад і територій в Україні виступає малий і середній бізнес. Натомість у сучасних реаліях, зокрема воєнного стану в країні, спостерігається певна диспропорційність у наявності можливостей для розвитку, коли малі та середні підприємства у великих містах мають кращий доступ до послуг з підтримки бізнесу, тоді як у менших громадах, за відсутності таких умов, вони часто перебувають у більш не-

вигідному становищі. Крім того, у невеликих громадах спостерігається недостатність доступу до фінансів, обладнання, технологій та ринків збуту, що впливає на обмежені можливості місцевих муніципальних адміністрацій щодо підтримки «зеленого» промислового відновлення та економічного зростання [15].

Натомість, в умовах, коли українські громади знаходяться на передньому плані європейської інтеграції, де спільні цінності та сумісні підходи, менталітет і соціальні мережі формують основу сталого розвитку, питання пошуку можливостей створення сприятливого середовища для розвитку бізнесу та відновлення, орієнтованого на людину, залишається наразі актуальним і потребує більш детальних досліджень.

Актуальними питаннями для розвитку громад і територій в Україні, зокрема в період відновлення і відбудови, наразі залишаються [15]:

- ✦ активізація участі в регіональних, комплексних і багатосекторальних програмах із залученням місцевих органів влади та громад, що сприятиме зусиллям з децентралізації та зміцненню місцевого потенціалу;
- ✦ з метою ефективного вирішення найбільш разючих територіальних проблем актуальним є координація зусиль, забезпечення узгодженості та взаємодоповнюваності заходів з усіма відповідними зацікавленими сторонами, у тому числі з місцевими адміністраціями;
- ✦ з метою підвищення ефективності заходів на місцевому рівні доцільним є врахування географічних і територіальних особливостей, розуміння того, що генерування ресурсів для інвестиційної привабливості та економічної діяльності, зокрема в промисловості, зосереджене в муніципалітетах;
- ✦ в умовах триваючої війни рф проти України набувають додаткового значення особливості адміністративно-територіальних одиниць стосовно економічної ситуації та факторів, пов'язаних з розвитком галузей промисловості, наявного населення, яке готове працювати, потреб у кваліфікованих кадрах тощо;
- ✦ актуальними для ефективного функціонування громад і територій є питання тісної взаємодії та партнерських відносин місцевих адміністрацій, представників бізнесової спільноти, промислових асоціацій, неурядових організацій, громадськості, науковців тощо.

Слід відмітити, що заявлені Україною на міжнародних майданчиках і форумах напрями повоєнної відбудови, що ґрунтуються на принципі Build Back Better, враховують пріоритетність використання можливостей «зеленого» відновлення, зокрема: використання нових енергоефективних стандартів будівництва; відбудова та модернізація металургійних підприємств за рахунок «зелених» технологій; відновлення енергосистеми та врахування «зелених» принципів, що має включати модернізацію, децентралізацію, включно з розвитком малої генерації, розбудову чистої «зеленої» генерації та систем накопичення, підвищення енергоефективності будівель; спроможності України експортувати чисту електроенергію до ЄС; посилення ресурсної безпеки Європи через розвиток чистих технологій в Україні з дотриманням кращих європейських стандартів і їхньою інтеграцією в ланцюги постачання ЄС; «зелене» відновлення міст, у т. ч. побудова сміттепереробних заводів, якісно відновлені мережі, доступ до якісної питної води та водовідведення; розвиток «зеленої» економіки, зменшення викидів на підприємствах; продовження трансформації вугільних регіонів тощо [18]. Реалізація зазначених пріоритетів безпосередньо стосується як перспектив розвитку країни в цілому, так і розвитку її регіонів і територій.

Місцеві та регіональні інструменти підтримки «зеленої» металургії в Україні включають інвестиційні програми, субсидії та гранти, спрощені адміністративні процедури, розвиток інфраструктури, створення регіональних кластерів, партнерства та співробітництва. Ці інструменти спрямовані на стимулювання використання відновлюваних джерел енергії, модернізацію виробничих процесів, створення нових робочих місць та інтеграцію в глобальні ринки.

До переліку *інвестиційних програм і фінансування* віднесені [15; 16]:

- ✦ державні та регіональні фонди, що передбачають створення спеціальних фондів для фінансування проектів «зеленої» металургії шляхом надання грантів, пільгових кредитів або гарантій;
- ✦ місцеві програми підтримки, зокрема впровадження регіональних програм, що передбачають часткове покриття витрат на впровадження нових технологій, модернізацію обладнання та сертифікацію продукції тощо;
- ✦ міжнародне співробітництво на основі залучення міжнародних інвестицій та фінансової допомоги від міжнародних організацій та фондів, які фокусуються на сталому розвитку.

Адміністративна та нормативна підтримка розглядає можливості використання:

- ✦ «зелених» дозволів та ліцензій щодо спрощення та прискорення процедури отримання всіх необхідних документів для проектів «зеленої» металургії;
- ✦ податкових пільг для компаній, які впроваджують «зелені» технології, інвестують у відновлювані джерела енергії або виробляють екологічно чисту продукцію;
- ✦ регіональних стратегій, розробка та впровадження яких включає пріоритет «зеленої» металургії, а також конкретні заходи для її підтримки.

Розвиток інфраструктури та кластерів передбачає:

- ✦ створення спеціалізованих індустріальних парків із сучасною інфраструктурою, що сприятиме розвитку «зеленої» металургії в регіонах;
- ✦ інтеграцію з відновлюваними джерелами енергії на основі розвитку інфраструктури для використання відновлюваних джерел енергії (сонячна, вітрова, гідроенергетика) для забезпечення «зеленої» металургії чистою електроенергією;
- ✦ стимулювання створення регіональних кластерів, що об'єднують виробничі підприємства, наукові установи, постачальників послуг і місцеві органи влади для спільного розвитку галузі.

Освітня та кадрова складові направлені на:

- ✦ підготовку фахівців на основі організації освітніх програм та курсів для підготовки кваліфікованих фахівців у сфері «зеленої» металургії на базі місцевих університетів та коледжів;
- ✦ створення регіональних центрів для проведення досліджень та розробок у галузі «зеленої» металургії, а також для підтримки інноваційних проектів.

ВИСНОВКИ

Сучасні пріоритети розвитку ґрунтуються на прихильності країн світу та Європейського Союзу до загальної ідеї підтримки засад сталості та пошуку консенсусу щодо посилення впливу екологічного чинника на всі процеси суспільного розвитку, зокрема створення умов для впровадження концепції «зеленої» економіки, що розглядається як рушій для переходу світової економіки до нової моделі зростання та розвитку.

Впровадження принципів «зеленої» економіки розглядається як фундамент для реалізації концепції сталого розвитку з урахуванням більш ефек-

тивного ресурсо- та енергоспоживання, зниження рівнів вуглецевих викидів, зменшення шкідливого впливу на довкілля, розвитку соціально інтегрованого суспільства тощо. Всі ключові напрями «зеленої» трансформації економіки та суспільства є надзвичайно актуальними для розвитку сучасної України, її регіонів і територій.

Розвиток «зеленої» металургії в Україні, як частини «зеленої» економіки, зокрема в період відновлення та відбудови, коли наша країна отримує шанс побудувати сучасні виробничі потужності за новітніми екологічними стандартами та стати постачальником високоякісної «зеленої» металургійної сировини, створює широкі можливості в процесі інтегрування української економіки в економіку світу та Європейського Союзу.

Розвиток «зеленої» металургії слід розглядати не лише з позиції озвучених вище перспектив для розвитку та модернізації самої галузі, а й з позиції її впливу на розвиток інших галузей економіки, на функціонал і життєдіяльність регіонів і територій країни, тобто з урахуванням синергетичного ефекту від такого розвитку.

Таким чином, це створює можливості для розвитку громад і територій в Україні, зокрема в умовах воєнного та повоєнного відновлення, враховуючи широкий спектр взаємопов'язаних між собою питань, що потребує додаткових досліджень. ■

БІБЛІОГРАФІЯ

1. Кизим М. О., Белікова Н. В., Полякова О. Ю. Концепція виходу України з «пастки відсталості» у повоєнному періоді. *Проблеми економіки*. 2023. № 4. С. 64–69. DOI: <https://doi.org/10.32983/2222-0712-2023-4-64-69>
2. Кизим М. О., Хаустова В. Є., Котляров Є. І., Шульга І. В. Аналіз напрямків трансформації гірничо-металургійного комплексу України. *Бізнес Інформ*. 2024. № 6. С. 217–225. DOI: <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2024-6-217-225>
3. Іванов Ю. Б., Лаптев В. І. Проблеми узгодження податкової політики України в сфері інвестицій з європейським «зеленим курсом». *Управління механізмами гарантування фінансово-економічної безпеки соціально-економічних систем різних рівнів функціонування*: матеріали III Всеукраїнської науково-практичної конференції (м. Миколаїв, 20–22 листопада 2024 р.). URL: <https://repository.hneu.edu.ua/bitstream/123456789/36263/1/zbirnyk-20-22-11-24-34-35.pdf>
4. Геєць В. М. Суперечності та перспективи економічного зростання на інноваційній основі в Україні. *Економіка України*. 2024. № 11. С. 3–28. DOI: <https://doi.org/10.15407/economyukr.2024.11.003>

5. Жарова Л. В., Какутич Є. Ю., Хлобистов Є. В. Екологічне підприємництво та екологізація підприємництва: теорія, організація, управління : монографія / за ред. Б. М. Данилишина. Суми : Університетська книга, 2009. 240 с.
6. Фісуненко П. А. Аналіз основних тенденцій забезпечення сталого розвитку зеленої економіки України: європейська інтеграція. *Проблеми сучасних трансформацій. Серія «Економіка та управління»*. 2024. № 12. DOI: <https://doi.org/10.54929/2786-5738-2024-12-03-03>
7. Галушкіна Т. П. Зелений порядок денний для України в просторовому вимірі: сценарії та інструменти : монографія. Львів : ННБК «АТБ», 2023. 290 с.
8. Девлін А., Михненко В., Загоруйчик А. та ін. Зелена металургія повоєнної України. *Вісник економічної науки України*. 2025. № 1. С. 215–239. DOI: [https://doi.org/10.37405/1729-7206.2025.1\(48\).215-239](https://doi.org/10.37405/1729-7206.2025.1(48).215-239)
9. «Зелені» інвестиції у сталому розвитку: світовий досвід та український контекст : аналітична доповідь. Київ : Заповіт, 2019. 316 с. URL: https://razumkov.org.ua/uploads/article/2019_ZELEN_INVEST.pdf
10. Зелений порядок денний для України до 2030. *UNDP Україна*. URL: http://www.ua.undp.org/content/ukraine/uk/home/library/environment_energy/green_agenda_ukraine_2030_leaflet.html
11. Проект закону «Про Стратегію сталого розвитку України до 2030 року» від 07.02.2019 р. № 2679-VIII. URL: https://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=64508
12. Огороднік А. Нова екологічна візія України: зелена економіка як двигун інвестиційної привабливості. *LB.ua*. 28.10.2023. URL: https://lb.ua/economics/2023/10/28/581568_nova_ekologichna_viziya_ukraini.html
13. Бойко І., Бондар Г. «Зелена» металургія – шанс для України правильно інтегрувати власну економіку в економіку ЄС – CEO Метінвесту Риженков. *УНІАН*. 12.07.2023. URL: <https://www.unian.ua/economics/other/zelena-metallurgiya-shans-dlya-ukrajini-pravilno-integrivati-vlasnu-ekonomiku-v-ekonomiku-yes-ceo-metinvestu-rizhenkov-12325899.html>
14. Грибан О. Індустрія «зеленої металургії» здатна генерувати десятки мільярдів доларів інвестицій. *Урядовий портал*. 16.03.2023. URL: <https://www.kmu.gov.ua/news/industriia-zelenoi-metallurhii-zdatna-heneruvaty-desiatky-miliardiv-dolariv-investytsii-oleksandr-hryban>
15. Програма зеленого відновлення промисловості. Україна 2024–2028. *UNIDO*, 2024. URL: https://www.unido.org/sites/default/files/unido-publications/2024-08/UKR_Green%20industrial%20recovery%20programme%20for%20Ukraine%202024-2028_external_online%20%281%29.pdf
16. Що таке зелена металургія? URL: <https://green-steel.com.ua/zelena-metallurgiya/shho-take-zelena-metallurgiya/>
17. Рябчин О., Кулага Д. Зелене відновлення України: 2023 керівні принципи та інструменти для тих, хто ухвалює рішення. *KSE*, 2023. URL: <https://www.undp.org/sites/g/files/zskgke326/files/2024-04/undp-ua-green-recovery-ukr.pdf>
18. Орловська Ю., Чала В., Глущенко А. Політика ЄС щодо зеленої економіки та інновацій : підручник. Дніпро : ПДАБА, 2023. 193 с. URL: <https://pgasa.dp.ua/wp-content/uploads/2023/02/Pidruchnyk-Polityka-YES.pdf>

REFERENCES

- Boiko I. & Bondar H. (2023, July 12). «Zelena» metallurhiiia – shans dlia Ukrainy pravylno intehruvaty vlasnu ekonomiku v ekonomiku Yes – CEO Metinvestu Ryzhenkov [“Green” metallurgy is a chance for Ukraine to properly integrate its own economy into the EU economy – Metinvest CEO Ryzhenkov]. *UNIAN*. <https://www.unian.ua/economics/other/zelena-metallurgiya-shans-dlya-ukrajini-pravilno-integrivati-vlasnu-ekonomiku-v-ekonomiku-yes-ceo-metinvestu-rizhenkov-12325899.html>
- Devlin A., Mykhnenko V. & Zahoruichyk A. (2025). Zelena metallurhiiia povoiennoi Ukrainy [Green metallurgy of post-war Ukraine]. *Visnyk ekonomichnoi nauky Ukrainy*, 1, 215–239. [https://doi.org/10.37405/1729-7206.2025.1\(48\).215-239](https://doi.org/10.37405/1729-7206.2025.1(48).215-239)
- Fisunenko P. A. (2024). Analiz osnovnykh tendentsii zabezpechennia staloho rozvytku zelenoi ekonomiky Ukrainy: yevropeiska intehratsiia [Analysis of the main trends in ensuring sustainable development of Ukraine's green economy: European integration]. *Problemy suchasnykh transformatsii. Seriia «Ekononika ta upravlinnia»*, 12. <https://doi.org/10.54929/2786-5738-2024-12-03-03>
- Halushkina T. P. (2023). *Zelenyi poriadok dennyi dlia Ukrainy v prostоровomu vymiri: stsennarii ta instrumenty* [Green agenda for Ukraine in the spatial dimension: scenarios and tools]. Lviv: NNVK «ATB».
- Heiets V. M. (2024). Superechnosti ta perspektyvy ekonomichnoho zrostantia na innovatsiinii osnovi v Ukraini [Contradictions and prospects of innovation-based economic growth in Ukraine]. *Ekononika Ukrainy*, 11, 3–28. <https://doi.org/10.15407/economyukr.2024.11.003>
- Hryban O. (2023, March 16). Industriia «zelenoi metallurhii» zdatna heneruvaty desiatky miliardiv dolariv investytsii [The “green metallurgy” industry is capable of generating tens of billions of dollars in investment]. *Uriadovi portal*. <https://www.kmu.gov.ua/news/industriia-zelenoi-metallurhii-zdatna-heneruvaty-desiatky-miliardiv-dolariv-investytsii-oleksandr-hryban>
- Ivanov Yu. B. & Laptiev V. I. (2024). Problemy uzgodzhennia podatkovoi polityky Ukrainy v sferi investytsii z yevropeiskym «zelenym kursom» [Problems of aligning Ukraine's tax policy in the investment sphere with the European Green Deal].

- Upravlinnia mekhanizmy harantuvannia finansovo-ekonomichnoi bezpeky sotsialno-ekonomichnykh system riznykh rivniv funktsionuvannia: materialy III Vceykraïnckoi naukovo-praktychnoi konferentsii* [Management of mechanisms for guaranteeing financial and economic security of socio-economic systems of different functioning levels: materials of the III All-Ukrainian scientific and practical conference]. Mykolaiv. <https://repository.hneu.edu.ua/bitstream/123456789/36263/1/zbirnyk-tez-20-22-11-24-34-35.pdf>
- Kyzym M. O., Khaustova V. Ye., Kotliarov Ye. I. & Shulha I. V. (2024). Analiz napriamkiv transformatsii hirnycho-metalurhiinoho kompleksu Ukrainy [Analysis of directions for transformation of the mining and metallurgical complex of Ukraine]. *Biznes Inform*, 6, 217–225. <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2024-6-217-225>
- Kyzym M. O., Bielikova N. V. & Poliakova O. Yu. (2023). Kontsepsiia vykhodu Ukrainy z «pastky vidstalosti» u povoiennomu periodi [The concept of Ukraine's exit from the "backwardness trap" in the post-war period]. *Problemy ekonomiky*, 4, 64–69. <https://doi.org/10.32983/2222-0712-2023-4-64-69>
- Ohorodnik A. (2023, October 28). Nova ekolohichna viziia Ukrainy: zelena ekonomika yak dvyhun investytsiinoi pryvablyvosti [Ukraine's new environmental vision: green economy as a driver of investment attractiveness]. *LB.ua*. https://lb.ua/economics/2023/10/28/581568_nova_ekologichna_viziya_ukraini.html
- Orlovska Yu., Chala V. & Hlushchenko A. (2023). *Polityka YeS shchodo zelenoi ekonomiky ta innovatsii: pidruchnyk* [EU policy on green economy and innovation: textbook]. Dnipro: PDABA. <https://pgasa.dp.ua/wp-content/uploads/2023/02/Pidruchnyk-Polityka-YES.pdf>
- Projekt zakonu «Pro Stratehiiu staloho rozvytku Ukrainy do 2030 roku» № 2679-VIII [Draft Law "On the Strategy for Sustainable Development of Ukraine until 2030" No. 2679-VIII] (2019, February 7). https://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=64508
- Riabchyn O. & Kulaha D. (2023). Zelene vidnovlennia Ukrainy: 2023 kerivni pryntsyypy ta instrumenty dlia tykh, khto ukhvaliue rishennia [Green recovery of Ukraine: 2023 guidelines and tools for decision makers]. UNDP. <https://www.undp.org/sites/g/files/zskgke326/files/2024-04/undp-ua-green-recovery-ukr.pdf>
- Shcho take zelena metalurhiia?* [What is green metallurgy?]. <https://greensteel.com.ua/zelena-metalurgiya/shho-take-zelena-metalurgiya/>
- UNDP Ukraina. *Zelenyi poriadok denniy dlia Ukrainy do 2030* [Green agenda for Ukraine until 2030]. http://www.ua.undp.org/content/ukraine/uk/home/library/environment_energy/green_agenda_ukraine_2030_leaflet.html
- UNIDO. (2024). *Prohrama zelenoho vidnovlennia promyslovosti. Ukraina 2024–2028* [Green industrial recovery program. Ukraine 2024–2028]. https://www.unido.org/sites/default/files/unido-publications/2024-08/UKR_Green%20industrial%20recovery%20programme%20for%20Ukraine%202024-2028_external_online%20%281%29.pdf
- Zapovit. (2019). «Zeleni» investytsii u stalomu rozvytku: svitovi dosvid ta ukrainskyi kontekst: analitychna dopovid ["Green" investments in sustainable development: global experience and Ukrainian context: analytical report]. https://razumkov.org.ua/uploads/article/2019_ZELEN_INVEST.pdf
- Zharova L. V., Kakutykh Ye. Yu. & Khlobystov Ye. V. (2009). *Ekolohichne pidpriemnytstvo ta ekolohizatsiia pidpriemnytstva: teoriia, orhanizatsiia, upravlinnia* [Environmental entrepreneurship and greening of entrepreneurship: theory, organization, management]. Sumy: Universytetska knyha.
- Стаття надійшла до редакції / Received: 03.01.2026
Статтю прийнято до публікації / Accepted: 17.01.2026
Оприлюднено / Published: 31.03.2026